

Už gyvūno padarytą žalą atsako šeimininkas

Informacija paruošta Elenos Nikonovaitės-Dumpienės iš VŠĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“, siekiant skatinti žmones saugoti savo augintinius bei rūpintis gyvūnų gerove. Nuotraukos – Pixabay, Pexels.

Gyvenimas teisinėje valstybėje susijęs ne tik su bendrai kuriama gerove bei galimybe ja naudotis, bet ir atsakomybėmis. Vieną tokių – atsakomybę už savo augintinį – Seimas priminė dar šiemet, pritardamas privalomam šunų, kačių ir šėškų ženklinimui.

„Galimybė identifikuoti gyvūną ir jo savininką yra vienas svarbiausių įrankių, kuris ilgainiui padės užtikrinti geresnę gyvūnų padėtį Lietuvoje. Sykiu privalomasis ženklinimas

verčia daryk pergalvoti, įsisaugoti gyvūno savininkui tenkančią atsakomybę, mat prisiimame ją ir už savo elgesį su gyvūnu, ir už paties gyvūno veiksmus bei galimą jo padarytą žalą“, – sako Beatričė Vaitiekūnaitė-Pliuskė, VŠĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“ (GGI) vadovė.

Daugiausia nelaimių – dėl palaidų šunų

Pagal Lietuvos civilinį kodeksą, gyvūnas yra laikomas daiktu, kitaip – turtu, gyvu turtu. Bet kokio turto turėjimas įpareigoja savininką juo rūpintis ir už jį atsakyti. Gyvūną laikantis asmuo turi užtikrinti ne tik paties gyvūno, kaip gyvos ir jaučiančios būtybės, gerovę, bet ir aplinkinių asmenų ir jų turto saugumą. T. y. jei gyvūnas padarė žalą

žmonių sveikatai ar jų turtui, už tai atsakingas gyvūno savininkas.

VŠĮ Lietuvos gyvūnų apsaugos ir teisių organizacijos (GATO) vadovė Brigita Kymantaitė teigia, jog bene daugiausia žalos pridaro neprižiūrimi, prie namų palaidi ir neapvertose teritorijose laikomi ar be pavadžio vedžiojami šunys: „Tokie gyvūnai apkandžioja suaugusius, vaikus ar kitus gyvūnus, taip pat išbėga į gatvę ir tampa eismo įvykių, iš kurių kai kurie pasibaigia tragiškai, priežastimi. Tačiau iki kol tokia nelaimė neįvyksta, iki lemtingo pirmojo karto, dažnas gyvūnų augintojas nesusimąsto apie tokį scenarijų, dėl kurio gresia administracinė ar, žmonių žūties atveju, baudžiamoji atsakomybė. Todėl privalomas gyvūnų ženklinimas, labai aiškiai susiejantis gyvūną su jo savi-

ninku, taps dar viena priežastimi su savo gyvūnais ir supančia aplinka elgtis atsakingai“.

Sėkmingai išnagrinėtų bylų bus daugiau

Advokatė Evelina Nevulienė pastebi, kad privalomas gyvūnų ženklinimas – aiškus, patikimas gyvūno ir jo savininko identifikavimas – bus itin pravartus nuo gyvūnų nukentėjusiems ir teismuose teisybės ieškantiems žmonėms: „Kol gyvūnų ženklinimas buvo kiekvieno asmeninis pasirinkimas, įrodyti, kad konkretus augintinis priklauso konkrečiam asmeniui, būdavo sudėtinga ar net neįmanoma. Tačiau dabar, atsiradus patikimam identifikavimo būdui, bus

daugiau sėkmingai išnagrinėjamų bylų – tiek nukentėjusių konkrečių žmonių naudai, tiek ir viešojo intereso gynimo atvejais, kuomet bylos pasiekia teismus dėl netinkamo elgesio su gyvūnais.“

Pasak E. Nevulienės, dažniausiai bylose, kuomet kreipiamasi dėl gyvūno padarytos žalos, teisiamsi siekiant gauti piniginę kompensaciją.

„Mano praktikoje didžiausia prisiteista neturtinė žala siekė 800 eurų. Moteriai į ranką įkando šuo, ir jo šeimininkas gavo atlyginti nukentėjusiajai ne tik tiesioginius nuostolius, bet ir patirtą neturtinę žalą. Tokie atvejai ir yra dažniausi: gyvūnas apkandžioja žmogų, tuomet keliama civilinė byla dėl gydymo išlaidų, sugadintų drabužių ar moralinės žalos, pavyzdžiui, išgąščio, ir prisiteisiamos tam tikros sumos. Tokios bylos yra dažnos, ir ženklinimas jose – labai svarbus, nes jei nėra aiškaus šeimininko, nėra nei kaip savo teises apginti, nei kam pareikšti pretenzijas“.

Atsakomybė tenka ne gyvūnui, o savininkui

Advokatė atkreipia dėmesį, jog pagal Lietuvos civilinį kodeksą žalą atveju baudžiamas ne gyvūnas, kuris mūsų teisinėje sistemoje yra traktuojamas kaip daiktas, o jo savininkas, kuris atsako už savo „daiktą“ – turtą.

„Suvokti kartu su įsigyjamu gyvūnu tenkančią atsakomybę ir imtis veiksmų saugumui užtikrinti – būtina. Nors tokio atvejo mano praktikoje nėra buvę, tačiau teoriškai dėl sunkaus kūno sužalojimo ar net mirties gyvūno savininkas galėtų būti teisiams pagal Baudžiamąjį kodeksą, t. y. gali būti nuteistas kalėti. Greičiausiai, pavyzdžiui, jei dėl kelių išbėgusių gyvūnų kaltės įvyktų sunkiu sužalojimu ar mirtimi pasibaigęs eismo įvykis, būtų keliama byla dėl netyčinio sužalojimo ar neatsargaus gyvybės atėmimo. Nes savininkas neužtikrina saugumo, kad toks įvykis neįvyktų, t. y. gyvūnas nebuvo vedamas už pavadėlio, laikomas voljere ar aptvertoje teritorijoje“, – sako advokatė.

Jei nelaimės metu gyvūną vedžiojo ne pats savininkas, atsakomybė tenka ir vedžiojusiam asmeniui, kuris neužtikrina saugumo, ir savininkui, kuris patikėjo gyvūną nepatikimam asmeniui. Jei gyvūnus vedžioja vaikai, už gyvūnų padarytą žalą atsako suaugusieji.

Atsakyti už savo gyvūną – nieko naujo

„Dažnai išgirstame teiginių, neva teisinė atsakomybė, sulig privalomuoju gyvūnų ženklinimu aiškiai priskiriama konkrečiam asmeniui, bus dar viena priežastis gyvūnų neženklinti. Bet būtent apie atsakomybę, kurią prisiimame nusprendę įsigyti gyvūną, ir turime kalbėti. O jei ieškosime būdų kaip pateisinti nenorą prisiimti atsakomybės ir dėl to neženklinti gyvūno, ir toliau nuo to kentės ir žmonės, ir patys gyvūnai“, – sako GATO vadovė.

O štai GGI vadovė primena, jog atsakomybė už savo gyvūną – jokia naujiena: „Juk yra bendražmogiškai normalu, kad šeimininkas atsako už savo gyvūną ir jo padarytą žalą, nepriklausomai nuo to, ženklinas jis ar ne. Vis dėlto itin dažnu atveju kompleksas yra toks: neženklintas ir neprižiūretas gyvūnas, kurio savininkas, dėl šuns nutikus nelaimei, tiesiog neprisipažįsta, kad yra gyvūno savininkas. Jei norime išvengti tokių atvejų, kviečiu visus atsakingus ir sąmoningus žmones palaikyti visuotinį naminių augintinių ženklinimą ir daryti tai kuo aktyviau. Ne ženklinimas, o to nedarymas turėtų kelti nuostabą.“

Pagal šiuo metu Lietuvoje galiojančius įstatymus, gyvūnų augintinių – šunų, kačių ir šėškų – jaunikliai turi būti paženklinami mikroschemomis perduodant gyvūnus kitiems savininkams, pavyzdžiui, juos parduodant ar dovanojant, arba, jei išveistas gyvūnas pasilieka sau, vėliausiai iki 4 mėnesių amžiaus. Visi Lietuvos teritorijoje gyvenantys suaugę šunys, katės ir šėškai turi būti paženklinami iki 2022 m. gegužės 1 dienos.

APIE GGI

VŠĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“ (GGI) – nuo 2012 m. visuomeniniais pagrindais veikianti organizacija. Jos tikslas – spręsti gyvūnų gerovės problemas, jų priežastis bei didinti visuomenės sąmoningumą gyvūnų gerovės klausimais. Kartu su savanorių komanda GGI užsiima visuomenės švietimu, nagrinėja žiauraus elgesio ir gyvūnų nepriežiūros atvejus, juos viešina, bendradarbiauja su atstingomis institucijomis, inicijuoja gyvūnų gerovę reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus.

Norintys prisidėti prie GGI veiklos kviečiami susisiekti el. paštu info@ggi.lt. Taip pat galite tapti nuolatiniu rėmėju www.bit.ly/GGIContribute ir www.bit.ly/GGIPatreon platformose arba prisidėti pinigine auka portale aukok.lt, www.bit.ly/GGIaukok, „PayPal“ www.bit.ly/GGIPayPal arba LT777300010133231565 („Swedbank“). Daugiau informacijos – www.ggi.lt.